

Σύνοψη της ετήσιας έκθεσης για το 2023

Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) για το 2023 παρουσιάζει τα κύρια επιτεύγματα και τις δράσεις του οργανισμού όσον αφορά την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων και του προγράμματος εργασίας του κατά τους τελευταίους 12 μήνες. Τα επιτεύγματα της ΕΑΤ παρουσιάζονται στο πλαίσιο των μακροοικονομικών και γεωπολιτικών εξελίξεων.

Η έκθεση επισημαίνει την αποστολή της ΕΑΤ να συμβάλλει στη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού χρηματοοικονομικού συστήματος μέσω θέσπισης απλών, συνεκτικών, διαφανών και δίκαιων ρυθμίσεων και μέσω άσκησης εποπτείας προς όφελος όλων των πολιτών της ΕΕ.

Οριστικοποίηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων της Βασιλείας III στην ΕΕ

Η ΕΑΤ δημοσίευσε χάρτη πορείας που παρέχει κατευθύνσεις για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της Βασιλείας III, ο οποίος εναρμονίζεται με τους νέους τραπεζικούς κανονισμούς της ΕΕ, τον κανονισμό για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (ΚΚΑ 3) και την οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (ΟΚΑ 6). Η ΕΑΤ επικεντρώθηκε στην υποβολή εκθέσεων, τον κίνδυνο αγοράς και τις κατευθυντήριες γραμμές για τα εσωτερικά υποδείγματα. Στους βασικούς τομείς εργασίας περιλαμβάνονταν η τιτλοποίηση, οι εκδόσεις κεφαλαίων, οι κίνδυνοι ρευστότητας, οι κίνδυνοι επιτοκίου και η εποπτική σύγκλιση, ενώ αναμένονται 140 νέα πεδία αρμοδιότητας το 2024 και μετέπειτα. Επιπλέον, η ΕΑΤ εργάστηκε επί των κανονισμών σχετικά με τις επιχειρήσεις επενδύσεων και εξέδωσε ενημερώσεις σχετικά με τα καλυμμένα ομόλογα, τα ίδια κεφάλαια, τη διακυβέρνηση και την πολυμορφία. Προβλέπεται ενισχυμένος έλεγχος όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά τρίτων χωρών και τον κίνδυνο επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (IRRBB) για τα επόμενα έτη.

Διενέργεια βελτιωμένης άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ

Το 2023 η ΕΑΤ διεξήγαγε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ επεκτείνοντας το δείγμα σε 70 τράπεζες σε 16 χώρες, καλύπτοντας το 75 % των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων της ΕΕ. Στην προσομοίωση αξιολογήθηκε η ανθεκτικότητα των τραπεζών βάσει βασικών και δυσμενών σεναρίων, ενσωματώνοντας προβολές του εποπτικού φορέα από την κορυφή προς τη βάση σε ό,τι αφορά τα καθαρά έσοδα από τέλη και προμήθειες. Για πρώτη φορά συμπεριλήφθηκαν λεπτομερή στοιχεία για πιστωτικές ζημιές ανά τομέα, ώστε να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος των οικονομικών αβεβαιοτήτων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες παραμένουν ανθεκτικές παρά τη σοβαρή ύφεση, τον υψηλό πληθωρισμό, την αύξηση των επιτοκίων και τα πιστωτικά spreads.

Επιπλέον, η ΕΑΤ πραγματοποίησε ad hoc ανάλυση των μη πραγματοποιηθεισών ζημιών από ομόλογα σημειώνοντας ότι τον Φεβρουάριο του 2023 οι τράπεζες κατείχαν 75 δισεκατομμύρια ευρώ μη πραγματοποιηθεισών ζημιών από ομόλογα στο αποσβέσιμο κόστος οι οποίες μετράζονται

κατά 38 δισεκατομμύρια ευρώ σε πράξεις κάλυψης. Οι ζημίες αυτές θεωρήθηκαν διαχειρίσιμες. Η EAT άρχισε επίσης να αναπτύσσει σενάριο κλιματικών κινδύνων στο πλαίσιο της δέσμης Fit-for-55 για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας του χρηματοοικονομικού τομέα και τη στήριξη της μετάβασης σε χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα υπό ακραίες καταστάσεις.

Τα δεδομένα στην υπηρεσία των ενδιαφερόμενων μερών

Η EAT προώθησε τη στρατηγική της για τα δεδομένα εστιάζοντας στη βελτίωση της απόκτησης, της ανταλλαγής και της ανάλυσης ρυθμιστικών δεδομένων μέσω της πλατφόρμας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Υποδομής Εποπτικών Δεδομένων (EUCLID). Κατ' αυτόν τον τρόπο δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης των ροών δεδομένων μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών ενισχύοντας τη διαφάνεια, την ανάλυση κινδύνου και την κανονιστική συμμόρφωση. Στο πλαίσιο της στρατηγικής υποστηρίχθηκε επίσης η υλοποίηση κόμβου δεδομένων του Πυλώνα 3 και εκπονήθηκε η άσκηση διαφάνειας για το 2023, η οποία παρείχε περισσότερα από 1,2 εκατομμύρια σημεία δεδομένων. Επιπλέον, η EAT οριστικοποίησε το πρότυπο του μοντέλου σημείων δεδομένων (DPM) 2.0 για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων, τη μείωση του κόστους και τη διευκόλυνση των ψηφιακών κανονιστικών γνωστοποιήσεων. Η EAT κατέβαλε προσπάθειες για την ενοποίηση των πλαισίων υποβολής εποπτικών και στατιστικών εκθέσεων και εκθέσεων εξυγίανσης επωφελούμενη από τις τεχνολογικές καινοτομίες για τη μείωση του φόρτου υποβολής εκθέσεων και του κόστους συμμόρφωσης, ενώ παράλληλα προώθησε τη ρυθμιστική τεχνολογία.

Εκτέλεση αρμοδιοτήτων όσον αφορά τις ψηφιακές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τους κανονισμούς για τις αγορές κρυπτοστοιχείων (MiCA) και την ψηφιακή επιχειρησιακή ανθεκτικότητα (DORA)

Η EAT σημείωσε πρόοδο στις εργασίες της σε ό,τι αφορά την πράξη σχετικά με την ψηφιακή επιχειρησιακή ανθεκτικότητα (DORA) και τον κανονισμό για τις αγορές κρυπτοστοιχείων (MiCAR). Η πράξη DORA, με ισχύ από τον Ιανουάριο του 2025, αποσκοπεί στη βελτίωση της ψηφιακής ανθεκτικότητας των οντοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα της ΕΕ. Η EAT, σε συνεργασία με άλλες Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές, ξεκίνησε προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς και κατάρτισε πολιτικές για τη διαχείριση κινδύνου τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) και την αναφορά συμβάντων. Προετοιμάστηκε επίσης για την εποπτεία κρίσιμων τρίτων παρόχων ΤΠΕ.

Ο κανονισμός MiCA με ισχύ από τον Ιούνιο του 2023 διέπει τα κρυπτοστοιχεία. Η EBA ξεκίνησε προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς σχετικά με τα τεχνικά πρότυπα για τους εκδότες μαρκών με αναφορά σε περιουσιακά στοιχεία (ART) και μαρκών ηλεκτρονικού χρήματος (EMT) εστιάζοντας στη διακυβέρνηση, την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων και την πρόσβαση στην αγορά. Για να υποστηρίξει τη βιομηχανική μετάβαση, η EAT εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές, προώθησε την έγκαιρη συμμόρφωση και ανέπτυξε εποπτικά πλαίσια. Η EAT παρακολούθησε επίσης χρηματοοικονομικές καινοτομίες όπως τα κρυπτοστοιχεία, η τεχνητή νοημοσύνη και οι μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, ενώ παράλληλα συνδιαμόρφωσε ένα πρόγραμμα κατάρτισης για την εποπτεία της ψηφιακής χρηματοδότησης μέσω της Εποπτικής Ακαδημίας Ψηφιακών Οικονομικών της ΕΕ.

Ενίσχυση της ικανότητας καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην ΕΕ

Το 2023 η EAT ενίσχυσε την ικανότητά της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΞΧ/ΧΤ) σε ολόκληρη την ΕΕ. Επικαιροποίησε τις κατευθυντήριες γραμμές και εξέδωσε νέες εστιάζοντας στους παρόχους υπηρεσιών κρυπτοστοιχείων (CASP) και στη συμμόρφωση με περιοριστικά μέτρα. Η αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η μείωση κινδύνων και η πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για ευάλωτες ομάδες αποτέλεσε επίσης προτεραιότητα. Η EAT υποστήριξε τη διαχείριση κινδύνου ΞΧ/ΧΤ και συγκρότησε περισσότερα από 260 συλλογικά όργανα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ) στοχεύοντας σε συντονισμένη εποπτεία.

Οι βασικές πρωτοβουλίες περιλάμβαναν την έναρξη λειτουργίας της κεντρικής βάσης δεδομένων της EAT για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (EuReCA), μιας κεντρικής βάσης δεδομένων που εντοπίζει ανεπάρκειες στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ), καθώς και την αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών για τις μεταφορές χρηματικών ποσών και κρυπτοστοιχείων. Η EAT διευκόλυνε επίσης τη μετάβαση στη νέα αρχή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εξασφαλίζοντας την ομαλή μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων και διαμορφώνοντας το μελλοντικό πλαίσιο ΚΞΧ/ΧΤ.

Εφαρμογή του χάρτη πορείας ΠΚΔ

Η EAT προώθησε τον χάρτη πορείας που έχει καταρτίσει για το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση (ΠΚΔ) εστιάζοντας στην ενσωμάτωση των κινδύνων ΠΚΔ στο τραπεζικό πλαίσιο προκειμένου να υποστηριχθεί η βιώσιμη μετάβαση της ΕΕ. Οι βασικές δράσεις περιλάμβαναν την αξιολόγηση της προληπτικής αντιμετώπισης των κινδύνων ΠΚΔ, τη δημοσίευση έκθεσης σχετικά με το ρόλο των περιβαλλοντικών και κοινωνικών κινδύνων και την υποβολή προτάσεων βελτίωσης, ώστε να επιταχυνθεί η ενσωμάτωσή τους. Η EAT εξέδωσε επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των κινδύνων ΠΚΔ και κατέβαλε προσπάθειες για βελτίωση της διαφάνειας χρησιμοποιώντας δείκτες κύριων δυσμενών επιπτώσεων (ΚΔΕ). Αντιμετώπισε την προβολή ψευδοοικολογικής ταυτότητας στον χρηματοοικονομικό τομέα και παρείχε συμβουλές για πράσινα δάνεια και ενυπόθηκα δάνεια. Επιπλέον, η EAT εκπόνησε ανάλυση σεναρίων κλιματικού κινδύνου στο πλαίσιο της δέσμης Fit-for-55 ώστε να αξιολογήσει την ανθεκτικότητα του χρηματοοικονομικού τομέα σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα.

Αξιολόγηση κινδύνου

Η EAT συνέχισε να αξιολογεί τους κινδύνους και τα τρωτά σημεία του τραπεζικού τομέα της ΕΕ εστιάζοντας σε προκλήσεις όπως η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η αστάθεια των χρηματοπιστωτικών αγορών, ο πληθωρισμός και η αύξηση των επιτοκίων. Παρά τις προκλήσεις αυτές, ο τραπεζικός τομέας της ΕΕ παρέμεινε ανθεκτικός, με υψηλά επίπεδα κεφαλαιοποίησης (δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 στο 16%) και εύρωστη κερδοφορία. Ωστόσο,

οι κίνδυνοι που συνδέονται με αύξηση των επιτοκίων, οικονομική επιβράδυνση και λειτουργικούς κινδύνους, όπως οι κυβερνοαπειλές, εξακολουθούν να υφίστανται. Η EAT παρακολούθησε τη ρευστότητα, τη σύσταση βαρών επί περιουσιακών στοιχείων και τα σχέδια χρηματοδότησης δημοσιεύοντας τα βασικά ευρήματα σε εκθέσεις, όπως η έκθεση αξιολόγησης κινδύνου και οι μελέτες ρευστότητας, ενώ εξέδωσε χάρτη θερμότητας για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου.

Ανάκαμψη και εξυγίανση

Το 2023 η EAT ενίσχυσε το πλαίσιο ανάκαμψης και εξυγίανσης με την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή εργαλείου διάσωσης με ίδια μέσα και τον έλεγχο της δυνατότητας εξυγίανσης. Δημοσίευσε τελικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συνολική δυνατότητα ανάκαμψης με στόχο την εναρμόνιση των σχεδίων ανάκαμψης. Η EAT παρακολούθησε επίσης τη σύγκλιση πρακτικών για το πλαίσιο εξυγίανσης και τη συσσώρευση πόρων για ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων και αποδεκτών υποχρεώσεων (MREL) με στόχο τη βελτίωση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ανθεκτικότητας.

Υπηρεσίες πληρωμών

Η EAT κατέβαλε προσπάθειες για βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της ασφάλειας και της χρηστικότητας των πληρωμών λιανικής σε ολόκληρη την ΕΕ. Βασικό παραδοτέο ήταν η αξιολόγηση από ομοτίμους της χορήγησης αδειών λειτουργίας σε ιδρύματα πληρωμών βάσει της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD 2) επισημαίνοντας βελτιώσεις σχετικά με τη διαφάνεια αλλά και κανονιστικές ανακολουθίες. Η EAT υποστήριξε την κατάρτιση της τρίτης οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD3) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συνέχισε την αξιολόγηση των δεδομένων σχετικά με την απάτη στον τομέα των πληρωμών.

Προστασία των καταναλωτών και των καταθετών

Το 2023 η EAT προώθησε την προστασία των καταναλωτών και των καταθετών συντονίζοντας δράσεις εντοπισμού εικονικών αγορών, αναπτύσσοντας δείκτες κινδύνου λιανικής και δημοσιεύοντας εκθέσεις για την προστασία των καταναλωτών. Οι βασικές πρωτοβουλίες περιλάμβαναν τη βελτίωση της διαφάνειας στις πιστωτικές υπηρεσίες και την αντιμετώπιση καταγγελιών. Η EAT αναθεώρησε επίσης τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων και ανέλυσε τις αλλαγές στην κάλυψη των καταθέσεων, ενισχύοντας την προστασία των καταθετών και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Εποπτική σύγκλιση και ανεξαρτησία

Η EAT διαμεσολάβησε σε διαφορά μεταξύ των ισπανικών και των βελγικών συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και θέσπισε κοινά κριτήρια για τις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές σχετικά με την εποπτική ανεξαρτησία. Φρόντισε επίσης για τη διενέργεια αρκετών αξιολογήσεων από ομοτίμους ειδικούς εστιάζοντας στη χορήγηση αδειών λειτουργίας, τη μεταχείριση των ενυπόθηκων δανειοληπτών και τις ειδικές συμμετοχές με στόχο τη βελτίωση των εποπτικών πρακτικών και την αντιμετώπιση των αναδυόμενων κινδύνων σε όλους τους τομείς.